

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

UÇUŞ OPERASYON, TEHLİKELİ MADDELER VE UÇUŞ EKİBİ LİSANSLANDIRMA ALANLARINDAKİ İSTİSNAİ UYGULAMA TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR TALİMATI (SHT-MUAFİYET OPS/FCL)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı, Genel Müdürlüğün Muafiyet Politikasına uygun olarak, uçuş operasyon, tehlikeli maddeler ve uçuş ekibi lisanslandırma faaliyetlerini disipline eden düzenlemelere dair muafiyet taleplerinin; havacılık emniyetini tehlikeye atmaksızın, ilgili/ilişkili risklerin makul bir seviyede kalmasını temin ederek, kendine özgü koşulların mücbir kıldığı özel durumun hassasiyeti gözetilerek, adil, şeffaf ve tutarlı bir şekilde değerlendirilmesine ve yönetilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve 15/7/2018 tarihli ve 30479 Resmî Gazete’de yayımlanan 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde tanımlı Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı görev ve sorumlulukları dâhilinde, uçuş operasyon, tehlikeli maddeler ve uçuş ekibi lisanslandırma konularında yayımlanmış mevzuatlar kapsamında faaliyet gösteren havacılık işletmelerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 437 nci maddesinin birinci fıkrasının (n) ve (ö) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Talimatta geçen;

- Başvuru formu:** Muafiyet talebine ilişkin her türlü bilginin sunulduğu uçuş operasyon alanı için “SHGM.UOD.51859319.FR.127 numaralı Uçuş Operasyon Muafiyet Talebi Başvuru Formunu”, tehlikeli maddeler alanı için “SHGM.UOD.51859319.FR.168 numaralı Tehlikeli Maddeler Muafiyet Talebi Başvuru Formunu” ve uçuş ekibi lisanslandırma alanı için “SHGM.UOD.65355440.FR.29 UELK Muafiyet Başvuru ve Değerlendirme Formunu”,
- Başvuru Sahibi:** Muafiyet talebinde bulunan havacılık kuruluşunu veya bunlar adına başvuru yapan yetkili kuruluşu,
- Genel Müdür:** Sivil Havacılık Genel Müdürü’nü,
- Genel Müdürlük:** Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü’nü,
- (Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674) Komisyon:** Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı bünyesinde oluşturulan muafiyet değerlendirme komisyonunu,
- Muafiyet:** Genel Müdürlük tarafından yayımlanmış talimat, genelge vb. yasal düzenlemeler ile yürürlüğe koyulan bağlayıcı hükümlerin, belirli bir kısmından belli bir süre için muaf

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

olma ya da kendine özgü koşulların getirdiği kaçınılmaz durumun kendine has limitlerini gözeterek sivil havacılık emniyeti ile ilgili düzenlemelerden kısmen istisna olma durumunu,

f) **Mücbir Sebep:** Bir görevin, taahhüdün veya sorumluluğun yerine getirilmesinde bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşı, önüne geçilmesi olanaksız, sorumluluğun yerine getirilmesine engel, kişinin iradesi dışında ölüm, iflas, salgın, hastalık, tutukluluk, afet gibi beklenmedik olayları,

ifade eder.

(2) Bu Talimatta geçen kısaltmalar;

a) **SH-BYS:** Sivil Havacılık Bilgi Yönetim Sistemini,

b) **SHY-İPC:** 29/01/2013 tarihli ve 28543 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmelik’i,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Genel esaslar

MADDE 5 – (1) Sivil havacılık alanında faaliyet gösteren gerçek kişiler ile kamu/özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kurum ve kuruluşlar, Genel Müdürlük tarafından yürürlüğe konulmuş olan sivil havacılık kural ve kaidelerine uymakla yükümlüdür.

(2) Ulusal ve uluslararası sivil havacılık kurallarına kesintisiz uyum, esas olarak hedeflenmekle birlikte, kendine özgü koşulların ortaya çıktığı ve/veya mücbir sebeplerin kaçınılmaz olduğu durumlarda, yasal gerekliliklerin karşılanması noktasında tam uyumun sağlanamadığı özel durumlar oluşabilmektedir.

Muafiyet şartları

MADDE 6 – (1) Bu Talimatın 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen durumlarda, Genel Müdürlük, kabul edilebilir bir emniyet seviyesini güvence altına alındığını tespit ederek her bir kendine özgü durum için gerekli gördüğü özel koşullara riayet edilmesi şartıyla, havacılık emniyeti ile ilgili düzenlemelerde, belli ölçüde ve belirli bir süre için esneklik gösterilmesine müsaade ederek koşullu/koşulsuz muafiyet verebilir.

(2) Başvuru sahibi, sivil havacılık düzenlemelerinden belirli bir süre için muaf olabilmek ve/veya istisna tutulmak için maruz kaldığı sonucu gerekçelendirerek Genel Müdürlüğe başvuru talebinde bulunabilir. Muafiyet başvurusu, bu Talimatın eklerinde yer alan ilgili başvuru formu kullanılarak yapılır.

(3) Muafiyet başvurusu, asgari olarak aşağıdaki hususlar gözetilerek hazırlanır:

a) Risk değerlendirmesi ve analizinin yapılması,

b) Riskin kabul edilebilir seviyeye geldiğini gösterir tehlike belirleme ve risk değerlendirme çalışmalarının yapılması,

c) Gerekli durumlarda kamu yararının sağlanması,

ç) Mücbir sebep halinin bulunması,

d) Ticari kaygı taşınmaması.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(4) Verilen muafiyet periyodu içerisinde, muafiyet başvurusuna esas teşkil eden kendine özgü durum ve/veya mücbir sebep kaynaklı özel koşulun ortadan kalktığı Genel Müdürlükçe tespit edilmesi halinde söz konusu muafiyet, ilave bir şart gözetilmeksizin Genel Müdürlük tarafından sonlandırılır.

Muafiyet başvurusunda gözetilmesi gereken hususlar

MADDE 7 – (1) Muafiyet, başvuru sahibi tarafından uçuş emniyet/güvenlik düzenlemelerini ve gerekliliklerini karşılamanın bir yolu olarak görülemez.

(2) Muafiyet, başvuru sahibinin karşı karşıya kaldığı operasyonel güçlükler için takip edeceği öncelikli ve birincil çözüm yolu olamaz. Mevzuat hükümlerinin zorunlu kıldığı opsiyonel çözüm yollarının önceliği esastır, tüm bu yollar tüketilmeden muafiyet başvurusunda bulunulamaz.

(3) Muafiyet, her bir kendine münhasır durum için münferit olarak değerlendirilir.

(4) Muafiyet, ticari kaygı gözetilerek talep edilemez.

(5) Muafiyet, hiçbir koşulda sivil havacılık düzenlemelerini esnetme, hafifletme ya da yok sayma aracı olarak kullanılamaz ve geçmişe dönük bir duruma yönelik düzenlenemez.

(6) Muafiyet, en fazla 6 (altı) aylık bir süre için verilebilir. Muafiyet talebine gerekçe teşkil eden koşulların devamı halinde ilgili muafiyet, sadece 1 (bir) kez olmak üzere, en fazla 6 (altı) ay daha uzatılabilir.

(7) Muafiyet tanınan kişi, kurum veya kuruluş; kendisine tanınan muafiyeti başka bir kişi, kurum veya kuruluşa devredemez veya üçüncü taraflarla paylaşamaz.

Mücbir sebebin değerlendirilmesine esas hususlar

MADDE 8 – (1) Başvuru gerekçesinin mücbir sebep olarak kabul edilip edilmeyeceği bu Talimatın Ek-1'nin (A), Ek-2'sinin (A) ve Ek-3'ünün (A) maddeleri kapsamında değerlendirilir.

Muafiyet başvurusunun değerlendirilmesi

MADDE 9 – (1) (Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674) Başvuru sahibinin yazılı uçuş operasyon faaliyetleri hakkındaki muafiyet talebi, bu Talimatın Ek-1'inin (B), tehlikeli maddeler hakkındaki muafiyet talebi Ek-2'sinin (B) ve uçuş ekibi lisanslandırma faaliyetleri hakkındaki muafiyet talebi Ek-3'ünün (B) maddeleri kapsamında komisyon vasıtası ile değerlendirilir.

(2) **(Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** Komisyon, Uçuş Operasyon Daire Başkanının onayı ile asgari 3 (üç) üyeden oluşur. Komisyon, kararlarını oy çokluğu ile alır. Her üyenin bir oy hakkı vardır ve çekimser oy kullanılamaz. Komisyon kararına muhalefet şerhi koyan komisyon üyesi, gerekçesini yazılı olarak komisyon kararına eklemek zorundadır.

Muafiyet başvurusunun yanıtlanması ve arşivlenmesi

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

MADDE 10 – (1) Muafiyet talebine dair yapılan değerlendirme sonucunda, uygun, kısmen uygun veya ret yanıtı hazırlanır ve Genel Müdürlük kurumsal yazışma modülü üzerinden veya SH-BYS aracılığıyla başvuru sahibine tebliğ edilir.

(2) Yapılan değerlendirme neticesinde uygun görülmeyen başvurularda, muafiyet talebinin neden makul/uygun görülmediğinin gerekçesi belirtilir. Uygun veya kısmen uygun görülen başvurularda ise muafiyetin periyodu ile diğer ilave koşullar belirtilir.

(3) (Mülga: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)

(4) (Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674) İşletme ruhsatına sahip ticari hava taşıma işletmesine, Şikago Konvansiyonu'nun Ek-6'sında belirtilen standartlarda muafiyet verilmesi durumunda, Genel Müdürlük resmi internet sayfası vasıtasıyla ilgili yabancı Devletler bilgilendirilir.

Muafiyetin sona ermesi

MADDE 11 – (1) Verilen muafiyet, aşağıda belirtilen hallerde sona erer:

- Bu Talimatın 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; hâlihazırda yürürlükte bulunan bir muafiyetin mevcut geçerlilik süresi içerisinde, kendine özgü durumun yahut mücbir sebepten ötürü ortaya çıkan özel koşulların ortadan kalktığı Genel Müdürlükçe tespit edilmesi halinde herhangi bir ilave şart aranmaksızın verilen muafiyet Genel Müdürlük tarafından sonlandırıldığında,
- Hâlihazırda yürürlükte bulunan bir muafiyetin mevcut geçerlilik süresi içerisinde, verilen muafiyetin kapsamı dışında kullanıldığı tespit edildiğinde,
- Başvuru sahibince mevcut muafiyetin uzatılmasına yönelik herhangi bir başvuru yapılmadığı takdirde muafiyet süresinin sona erdiği tarih itibariyle,
- Muafiyetin dayandığı ilgili mevzuat maddesi hükmünün yürürlükten kaldırılması halinde.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Aykırı davranışlar ve idari yaptırımlar

MADDE 12 – (1) İlgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Talimatta belirtilen kurallara riayet etmeyen işletmelere ve ilgili kişilere, 2920 sayılı Kanunun 27 nci, 30 uncu ve 143 üncü maddelerinde belirtilen hükümler ile SHY-İPC Yönetmeliği hükümlerine göre idari yaptırım uygulanır.

Geçiş hükmü

MADDE 13 – (1) Bu Talimatın yayımlanmasından önce verilmiş olan muafiyetler, geçerlilik süresi boyunca kullanılmaya devam edecektir.

(2) Süresiz verilmiş olan muafiyetler ise bu Talimatın yayımlanmasından itibaren azami 6 (altı) ay süreyle geçerli olmaya devam edecektir. Bu Talimatın yayımlanmasından itibaren azami 6 (altı) ay içerisinde bu Talimat gerekliliklerine göre yeniden başvuru yapılmayan muafiyetler geçerliliğini yitirecektir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

MADDE 14 – (1) 14/12/2009 tarihinde yayımlanan Ticari Hava Taşıma İşletmelerinin İstisnai Uygulama Taleplerinin Değerlendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller Talimatı (SHT-21.21) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Talimatı yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Talimat hükümlerini Genel Müdür yürütür.

EK 1 – UÇUŞ OPERASYONLARI İLE İLGİLİ MUAFİYETLER

A. Mücbir sebebin değerlendirilmesine esas hususlar

(1) Mücbir sebep; bir görevin, taahhüdün veya sorumluluğun yerine getirilmesinde bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşı, önüne geçilmesi olanaksız, sorumluluğun yerine getirilmesine engel, kişinin iradesi dışında ölüm, iflas, salgın, hastalık, tutukluluk, afet gibi beklenmedik olaylardır. Söz konusu durumun mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için:

- Olay, taraflardan kaynaklı olmamalıdır.
- Olay, önceden tahmin edilebilir, öngörülebilir nitelikte olmamalıdır.
- Olay, kontrol dışı faktörlerden kaynaklı olmalıdır.
- Olay, karşı konulamaz, kaçınılamaz nitelikte olmalıdır.
- Olayın sonuçlarına karşı, kişi veya kurumların herhangi bir tesir gücü bulunmamalıdır.

(2) (**Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674**) Aşağıdakilerle sınırlı olmayan mücbir sebep halleri şunlardır:

- Doğal afetler: Deprem, sel, yangın, fırtına vb.
- Sosyal olaylar: Savaş, salgın, grev, lokavt, ayaklanma vb.
- Ekonomik krizler: Döviz kuru dalgalanmaları, devalüasyon, enflasyon artışı, iflas vb.
- Kişisel durumlar: Ağır hastalık, ölüm, tutukluluk vb.

B. Muafiyet başvurusunun değerlendirilmesi

(1) Başvuru sahibinin yazılı muafiyet talebi, Genel Müdürlük kurumsal yazışma modülü veya SH-BYS üzerinden değerlendirmeye sunulmuş olan başvuru formu içeriğinde “2.2 Muafiyet Alanı” başlıklı kısımda belirtilen uçuş operasyon alanında görevli uzman tarafından başvuru tarihinden itibaren 15 (on beş) iş gün içerisinde değerlendirilir.

(2) Muafiyet başvurusu değerlendirilirken, bu Talimatın 7 nci maddesinde tanımlı ve bir muafiyetin mutlaka taşınması gereken kendine has karakteristik özellikleri, öncelikle sorgulanır. Ayrıca, bu değerlendirme esnasında başvuru sahibinin emniyet risk profili göz önünde bulundurulur.

(3) Değerlendirme sırasında, ilk olarak başvuru formundaki bilgilerin eksiksiz doldurulduğu, formun sonundaki açıklamalar kısmında muafiyet talebine yönelik gerekli detaylara yer verildiği ve bu veriler ışığında sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğu kontrol/teyit edilir.

(4) Muafiyet başvurusu, dayandığı gerekçe ve koşullara göre her bir mevzuat maddesi hükmü özelinde münferiden değerlendirilir. Bu bağlamda, başvuru formu içeriğindeki “2.4 Muafiyet Talep Edilen Mevzuat Referansı” başlığı altında yalnızca 1 (bir) mevzuat maddesi referansı belirtilir, birden fazla mevzuat maddesi referansının belirtildiği başvuru formu kabul edilmez.

(5) Başvuru formu içeriğindeki “2.6 Muafiyet Talebinin Gerekçesi” başlıklı bölümde, muafiyet talebine gerekçe teşkil eden kendine özgü durum ve/veya mücbir sebebe ilişkin detaylı açıklamalara yer verilir ve bu tezleri destekler nitelikteki objektif kayıt/kanıtlar ilaveten sunulur. Gerekçenin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde, bu Talimatın 7 nci ve 8 inci maddelerinde tanımlı kriterlere uygunluk aranır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(6) Bu Talimatın 7 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca; başvuru formu içeriğindeki “2.3 Muafiyet Süresi” başlıklı kısımda belirtilen geçerlilik süresinin geçmişe dönük olmamasına ve en fazla 6 (altı) aylık bir periyodu içermesine dikkat edilir. Muafiyet uzatma taleplerinde, ilgili muafiyete gerekçe teşkil eden durumun devam ettiğini ve başvuru sahibinin mevcut operasyonları çerçevesinde söz konusu muafiyete gereksinimini gösterir bilgi ve belgeler tekraren incelenir. Muafiyet uzatma talebi başvurularında, başvuru sahibine bu konuda daha önce verilmiş olan muafiyet de ayrıca ibraz edilir.

(7) Başvuru sahibi, muafiyetten kaynaklı ortaya çıkması muhtemel risklerin azaltılmasına yönelik olarak SMS-Emniyet Yönetim Sisteminin olağan işleyişi dâhilinde tehlike belirleme ve risk analizi çalışmalarını içeren bir emniyet risk değerlendirmesi yapar:

a) Bu değerlendirme; olası risklerin, ilişkili tehditlerin, kök-nedenlerin, sonuçların ve önleyici/iyileştirici kontrol ya da bariyerlerin belirlenmesi adımlarını ihtiva eden bir risk analizi yöntemi (balık kılıcı, bowtie vb.) ile yapılır. Muafiyet talebinde bulunulan ilgili mevzuat maddesi hükmü uygulanamayacak olduğundan, başvuru sahibince yapılan emniyet risk değerlendirmesi neticesinde, olası riski azaltıcı faaliyet(ler)e gerek görülmediği yönündeki bir sonuç hiçbir şekilde kabul edilmez. Tüm risk azaltıcı faaliyetlerin belirlenmesi ve muhatap kişi ya da birimlerin bu faaliyetleri ne zamana kadar tamamlayacakları, yapılan çalışmada muhakkak belirtilir.

b) Başvuru sahibi, yapılan tüm bu çalışmalara dair bilgi ve belgeleri, başvuru formunun “2.7 Muafiyet Nedeniyle Doğacak Risklerin Azaltılmasına Yönelik Yapılacak Faaliyetler” başlıklı maddesi uyarınca ibraz eder.

(8) Muafiyet maddesi hükmü gereğince şayet ilgili muafiyetten etkilenen, başvuru sahibi adına muafiyete muhatap olan bir hava aracı ya da personel söz konusu ise, başvuru formunun “3.2” başlıklı maddesindeki uygun olan kısımları, başvuru sahibince doldurulur. Bu durumda, söz konusu muafiyete ilişkin ödenmesi icap eden onay hizmet bedelinin, güncel SHGM Hizmet Tarifesinde tanımlandığı üzere ‘Hava Aracı/Kişi Başı’ durumu gözetilerek tahsil edilmesi gerekmekte olup, muafiyetten faydalanan hava aracı ya da kişi sayısı toplamı dikkate alınarak ilgili hizmet bedelinin ödendiği kontrol edilir.

(9) **(Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** Başvuru sahibince hazırlanan başvuru formunda yer alan tüm bilgilerin uygunluğu değerlendirilir. Form içeriğinde standart olarak Uyumluluk İzleme Sistem Yöneticisi, Emniyet Yönetim Sistemi Yöneticisi ve Sorumlu Müdür unvanları tanımlanmış olsa da başvuru formunun “2.2 Muafiyet Alanı” başlıklı kısmında belirtilen sahanın birim yöneticisi dikkate alınarak, bağlı bulunduğu sorumlu yönetici personelin (Örneğin ‘kabin eğitim’ alanındaki bir muafiyet başvurusu için Eğitimden Sorumlu Yönetici Personel) mevcut formda kimlik/unvan bilgileri ile dijital/ıslak imzasına yer verilir.

(10) **(Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** İşletme tarafından yapılan muafiyet talebine istinaden komisyon tarafından ayrıca risk değerlendirmesi yapılır. Değerlendirmeye istinaden Genel Müdürlük tarafından talep edilecek ilave risk azaltıcı tedbirler başvuru sahibince alınır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(11) (Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674) İlgili maddelerin karşılanması halinde muafiyet başvurusu Genel Müdürlükçe kabul edilir.

EK 2 – TEHLİKELİ MADDELER İLE İLGİLİ MUAFİYETLER

A. Mücbir sebebin değerlendirilmesine esas hususlar

(1) Bu Talimatın 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine istisna teşkil etmek üzere, tehlikeli maddeler kapsamında mücbir sebep; normal koşullarda havayoluyla taşınması yasaklanan tehlikeli maddelerin ICAO Doc.9284 Teknik Talimatlarda belirtilen aciliyet gerekçeleri kapsamında kara, deniz, demiryolu gibi diğer taşıma modları ile taşınmasının uygun olmadığı ve ICAO Doc.9284 Teknik Talimatlara tam olarak uyulmasının kamu yararına aykırılık oluşturduğu, diğer bir ifadeyle teknik talimatlara uyulması halinde yolcu veya kargo uçağıyla taşınmasının kesinlikle yasak olduğu tehlikeli maddelerin kamu yararı açısından taşınmasının zorunluluk arz ettiği durumlardır.

Söz konusu durumun mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için:

- a. Planlanan taşımacılığın aşağıda detayları verilen konu başlıklarında aciliyet içermesi
 1. İnsani yardım
 2. Çevreyi korumaya yönelik yardımlar
 3. Salgın ve/veya öldürücü hastalık durumları
 4. Ulusal ya da uluslararası güvenliği ilgilendiren konular
 5. Hayat kurtarma
 6. Varış yerinde yaşanabilecek sınırlı imkânlar
- b. Planlanan taşımacılığın aşağıda detayları verilen sebeplerden ötürü kara, deniz, demiryolu taşıma modlarında gerçekleştirilmesinin uygun olmaması
 1. Yolculuğun uzunluğu
 2. Altyapı yetersizliği
 3. Güvenlik
 4. Güzergâh
 5. Maliyet
- c. Teknik talimatlara tam olarak uyulmasının kamu yararına aykırılık teşkil edeceği aşağıda detayları verilen durumların oluşması
 1. Tıbbi uygulamalar
 2. Yeni teknolojilerin ortaya çıkması
 3. Emniyeti artırmaya yönelik gelişmeler

gerekmektedir.

B. Muafiyet başvurusunun değerlendirilmesi

(1) Genel Müdürlük kurumsal yazışma modülü veya SH-BYS üzerinden aşağıda listelenen belgelerin ilave olarak sunulduğu Başvuru sahibinin muafiyet talebi, tehlikeli maddeler alanında görevli uzman tarafından başvuru tarihinden itibaren 15 (on beş) iş gün içerisinde değerlendirilir.

- a. Başvuru formu,
- b. Genel Müdürlük resmi internet sitesinde “Formlar” başlığı altında yer olan Uçuş İzni Başvuru Formu (Application Form),
- c. İşletmenin ilgili Sivil Havacılık Otoritesinden alınan İşletme Ruhsatı ve İşletme Şartları,
- ç. Varsa, ilgili Sivil Havacılık Otoritelerinden alınmış Muafiyet Onay Mektupları,
- d. Gönderici Beyannamesi (Shipper Declaration),

- e. Konşimento (AWB-AirWaybill),
- f. Güvenlik bilgi formu (MSDS-Material Safety Data Sheet),
- g. Son kullanıcı beyannamesi (EUC-End User Certificate),
- ğ. UN (United Nations) Paket tip tasarım Onay sertifikası,
- h. Uçuşun Ülkemiz çıkışlı ve göndericisinin yerli bir işletme/şahıs olması durumunda, ilgili kamu kurum/kuruluşundan alınan ihracat izin belgesi.

(2) Muafiyet başvurusu değerlendirilirken, bu Talimatın 7 nci maddesinde tanımlı ve bir muafiyetin mutlaka taşınması gereken kendine has karakteristik özellikleri özellikle sorgulanır. Ayrıca, bu değerlendirme esnasında başvuru sahibinin emniyet risk profili göz önünde bulundurulur.

(3) Değerlendirme sırasında, ilk olarak başvuru formundaki bilgilerin eksiksiz doldurulduğu, formun sonundaki açıklamalar kısmında muafiyet talebine yönelik gerekli detaylara yer verildiği ve bu veriler ışığında sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğu kontrol/teyit edilir.

(4) Muafiyet talebinin değerlendirilmesinde başvuru formu içeriğindeki “A/Muafiyet Başvuru Talep Gerekçesi” başlıklı bölümde, muafiyet talebine gerekçe teşkil eden kendine özgü durum ve/veya mücbir sebebe ilişkin objektif kayıt/kanıtlar ilaveten sunulur. Gerekçenin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde, bu Talimatın 7 nci ve 8 inci maddelerinde tanımlı kriterlere uygunluk aranır.

(5) Bu Talimatın 7 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca; başvuru formunun Ek 1’inin 14 üncü maddesinde belirtilen geçerlilik süresinin geçmişe dönük olmamasına ve en fazla 30 (otuz) günlük bir periyodu içermesine dikkat edilir. Muafiyet geçerlik süresi içerisinde gerçekleştirilemeyen uçuşlar için yeniden başvuru yapılması gerekmektedir.

(6) Muafiyetten kaynaklı ortaya çıkması muhtemel risklerin azaltılmasına yönelik olarak başvuru sahibince tehlike belirleme ve risk analizi çalışmalarını içeren ICAO Ek 6 Bölüm-1 Altbölüm 15 kapsamında bir emniyet risk değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Bu değerlendirme; olası risklerin, ilişkili tehditlerin, kök-nedenlerin, sonuçların ve önleyici/iyileştirici kontrol ya da bariyerlerin belirlenmesi adımlarını ihtiva eder. Başvuru sahibi yapılan tüm bu çalışmalara dair bilgi ve belgeleri, Başvuru formunun Ek-1’inin 4 üncü maddesi uyarınca ibraz eder.

(7) Başvuru sahibi tarafından söz konusu muafiyete ilişkin ödenmesi icap eden onay hizmet bedelinin, güncel SHGM Hizmet Tarifesinde belirlendiği tutar için ödendiği kontrol edilir.

(8) **(Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** Başvuru sahibince hazırlanan başvuru formunda yer alan tüm bilgilerin uygunluğu değerlendirilir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

EK 3 – UÇUŞ EKİBİ LİSANSLANDIRMA FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ MUAFİYETLER

A. Mücbir sebebin değerlendirilmesine esas hususlar

(1) Mücbir sebep; bir görevin, taahhüdün veya sorumluluğun yerine getirilmesinde bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşı, önüne geçilmesi olanaksız, sorumluluğun yerine getirilmesine engel, kişinin iradesi dışında ölüm, iflas, salgın, hastalık, tutukluluk, afet gibi beklenmedik olaylardır. Söz konusu durumun mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için:

- Olay, taraflardan kaynaklı olmamalıdır.
- Olay, önceden tahmin edilebilir, öngörülebilir nitelikte olmamalıdır.
- Olay, kontrol dışı faktörlerden kaynaklı olmalıdır.
- Olay, karşı konulamaz, kaçınılamaz nitelikte olmalıdır.
- Olayın sonuçlarına karşı, kişi veya kurumların herhangi bir tesir gücü bulunmamalıdır.

(2) (**Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674**) Aşağıdakilerle sınırlı olmayan mücbir sebep halleri şunlardır:

- Doğal afetler: Deprem, sel, yangın, fırtına vb.
- Sosyal olaylar: Savaş, salgın, grev, lokavt, ayaklanma vb.
- Ekonomik krizler: Döviz kuru dalgalanmaları, devalüasyon, enflasyon artışı, iflas vb.
- Kişisel durumlar: Ağır hastalık, ölüm, tutukluluk vb.

B. Muafiyet başvurusunun değerlendirilmesi

(1) Başvuru sahibinin yazılı muafiyet talebi, Genel Müdürlük kurumsal yazışma modülü veya SH-BYS üzerinden değerlendirmeye sunulmuş olan başvuru formu kullanılarak doğrudan Genel Müdürlüğe yapılır. Muafiyet talebi, görevli uzman tarafından başvuru tarihinden itibaren 15 (on beş) iş günü içerisinde değerlendirilir.

(2) Muafiyet başvurusu değerlendirilirken, bu Talimatın 7 nci maddesinde tanımlı ve bir muafiyetin mutlaka taşınması gereken kendine has karakteristik özellikleri, öncelikle sorgulanır. Ayrıca, bu değerlendirme esnasında başvuru sahibinin emniyet risk profili göz önünde bulundurulur.

(3) Değerlendirme sırasında, ilk olarak başvuru formundaki bilgilerin eksiksiz doldurulduğu, formun sonundaki açıklamalar kısmında muafiyet talebine yönelik gerekli detaylara yer verildiği ve bu veriler ışığında sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğu kontrol/teyit edilir.

(4) Muafiyet başvurusu, dayandığı gerekçe ve koşullara göre her bir mevzuat maddesi hükmü özelinde münferiden değerlendirilir.

(5) Başvuru formu içeriğindeki “3. Talep Edilen Muafiyetin Gerekçesi” başlıklı bölümde, muafiyet talebine gerekçe teşkil eden kendine özgü durum ve/veya mücbir sebebe ilişkin detaylı açıklamalara yer verilir ve bu tezleri destekler nitelikteki objektif kayıt/kanıtlar ilaveten sunulur. Gerekçenin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde, bu Talimatın 7 nci ve 8 inci maddelerinde tanımlı kriterlere uygunluk aranır.

(6) Bu Talimatın 7 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca; başvuru formu içeriğindeki “4. Talep Edilen Muafiyet Süresi” başlıklı kısımda belirtilen sürenin geçmişe dönük

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

olmamasına dikkat edilir. Muafiyet uzatma taleplerinde, ilgili muafiyete gerekçe teşkil eden durumun devam ettiğini ve başvuru sahibinin mevcut operasyonları çerçevesinde söz konusu muafiyete gereksinimini gösterir bilgi ve belgeler tekraren incelenir. Muafiyet uzatma talebi başvurularında, başvuru sahibine bu konuda daha önce verilmiş olan muafiyet de ayrıca ibraz edilir.

(7) Başvuru sahibi, muafiyetten kaynaklı ortaya çıkması muhtemel risklerin azaltılmasına yönelik olarak SMS-Emniyet Yönetim Sisteminin olağan işleyişi dâhilinde tehlike belirleme ve risk analizi çalışmalarını içeren bir emniyet risk değerlendirmesi yapar:

a) Bu değerlendirme; olası risklerin, ilişkili tehditlerin, kök-nedenlerin, sonuçların ve önleyici/iyileştirici kontrol ya da bariyerlerin belirlenmesi adımlarını ihtiva eden bir risk analizi yöntemi (balık kılıcı, bowtie vb.) ile yapılır. Muafiyet talebinde bulunulan ilgili mevzuat maddesi hükmü uygulanamayacak olduğundan, başvuru sahibince yapılan emniyet risk değerlendirmesi neticesinde, olası riski azaltıcı faaliyet(ler)e gerek görülmediği yönündeki bir sonuç hiçbir şekilde kabul edilmez. Tüm risk azaltıcı faaliyetlerin belirlenmesi ve muhatap kişi ya da birimlerin bu faaliyetleri ne zamana kadar tamamlayacakları, yapılan çalışmada muhakkak belirtilir.

b) Başvuru sahibi, yapılan tüm bu çalışmalara dair bilgi ve belgeleri, başvuru formunun “6.Risk Değerlendirmesi” başlıklı maddesi uyarınca ibraz eder.

(8) **(Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** Başvuru sahibince hazırlanan başvuru formunda yer alan tüm bilgilerin uygunluğu değerlendirilir. Muafiyet başvuru talebine yönelik olarak güncel SHGM hizmet tarifesine göre ödenmiş olan hizmet bedeline ait ödeme belgesi başvuru evrakları içerisinde yer almalıdır.

(9) **(Değişik: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** İşletme tarafından yapılan muafiyet talebine istinaden komisyon tarafından ayrıca risk değerlendirmesi yapılır. Değerlendirmeye istinaden Genel Müdürlük tarafından talep edilecek ilave risk azaltıcı tedbirler başvuru sahibince alınır.

(10) **(Ek: 07.05.2025-E-51859319-010.07.01-100674)** İlgili maddelerin karşılanması halinde muafiyet başvurusu Genel Müdürlükçe kabul edilir.